

prikazi–recenzije

Reviews – Critiques

Ranko Matasović, Ivan Andrijanić, Sven Sellmer, Przemysław Szczurek, Petteri Koskikallio i Krešimir Krnic (ur.), *Medhótá śrávaḥ I: Thought and Word: Felicitation Volume in Honour of Mislav Ježić at the Occasion of His Seventieth Birthday*. Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, 2023.

Zbornik radova *Medhótá śrávaḥ I* (u prijevodu sa sanskrta “Misao i slovo”) objavljen je povodom 70. rodendana akademika Mislava Ježića i svečano predstavljen u kolovozu 2023. godine na znanstvenom skupu DISCEP. Sadržava 28 radova domaćih i inozemnih autora na engleskom jeziku. Budući da je izbor teme ostavljen autorima na volju, radovi objedinjeni u ovom zborniku raznoliki su. Međutim, njihov sadržaj ocrta granice glavnih istraživačkih interesa koje je akademik Mislav Ježić njegovao i produbljivao tijekom svojega znanstvenoga i nastavničkoga djelovanja. Opis se njegova djelovanja, kao i popis radova, a koji svjedoče o njegovu neumornom radu dugom više od četiri desetljeća, može naći u uvodniku zbornika koji potpisuje Ivan Andrijanić.

Radovi su podijeljeni u četiri poglavlja. Prvo je poglavlje posvećeno proučavanju vedskih tekstova i sadržava devet radova istaknutih indologa, među kojima se posebno ističu Michael Witzel (jedan od najvećih svjetskih autoriteta u polju vedskih studija), Toshifumi Gotō i Yasuke Ikari. Proučavanje vedskih tekstova vjerojatno je najplod-

nija indološka disciplina, a radovi u ovom poglavlju pokrivaju različite teme vedskih studija, kao što su datacija tekstova (Tamara Ditrich), vedski obredi (Junko Sakamoto Gotō, Tiziana Pontillo, Yasuke Ikari), kozmološki, teološki i mitološki elementi vedskih tekstova (Michael Witzel, Frank Köhler), filološka i jezikoslovna analiza vedskih tekstova (Leonid Kulikov, Oliver Hellig i Sven Sellmer) te utjecaj upanišadske misaonosti na razvoj pojedinih buddhističkih koncepata (Toshifumi Gotō).

Drugo je poglavlje posvećeno indijskim epovima i purānama. Tima je dvjema temama posvećena i na početku spomenuta konferencija DICSEP (Dubrovnik International Conference on the Sanskrit Epics and Purānas), koju je Mislav Ježić, zajedno s nekolicinom svjetskih stručnjaka u tom polju, pokrenuo 1994. godine. Povijest konferencije DISCEP, kao i doprinos akademika Ježića u njezinu stvaranju i održavanju, opisani su u prvom radu ovoga poglavlja (McComas Taylor). Osam je autora dalo doprinos daljnjemu proučavanju velikih sanskrtskih epova — *Mahābharate* i *Rāmāyane* (Greg Bailey, Danielle Feller, Ivan Andrijanić, Przemysław Szczurek, Mary Brockington, Krešimir Krnic, John Brockington, Renate Söhnen Thiem), a *Harivaṃśi* (Horst Brinkhaus) i purānama (Christophe Vielle) posvećen je po jedan rad.

Treće poglavlje sadržava četiri rada u kojima se propituje utjecaj epova i purāna na književnost kasnijega datuma. Prvi je rad posvećen preradbama popularne pripovijesti o Lavi i Kuši u *Bṛhatkathi* i *Kathāsaritsāgari* (Hideki Teshima). Drugi je rad posvećen strukturi južnoindijskoga djela *Varadāmbikāpariṇaya* (Lidia Sudyka). Treći je analiza verzije pripovijesti o Rāmi i Siti bengalske pjesnikinje Čandrāvati (Mandrakanta Bose). Četvrti rad prikazuje velike indijske epove

ne samo kao inspiraciju za umjetnike i književnike, nego i kao sredstvo u oblikovanju svekolikoga indijskoga identiteta (Danuta Stasik).

Četiri su rada uvrštena i u posljednje, četvrto poglavlje, u kojem su obrađene teme iz jezikoslovlja, religije i filozofije. Prvi rad opisuje djelo *Netratantru* i u njemu sadržane elemente vjerskih, društvenih i političkih praksa koje su oblikovale živote zajednica u Nepal u Kašmiru (Gavin Flood). Drugi je rad analiza kategorija negacije, odsutnosti i nepostojanja među klasičnim indijskim gramatičarima i sljedbenicima učenja filozofske škole Nyāye (Goran Kardaš). U trećem radu obrađeni su frazemi u odabranim klasičnim indijskim dramama i njihovi ekvivalenti u hindskom jeziku (Lidija Milković). Četvrti rad donosi analizu romskih priloga s ciljem ilustriranja posebitosti romskoga kao novoindoarijskoga jezika (Katarina Katavić).

Valja na kraju još jednom istaknuti da radovi sadržani u zborniku predstavljaju vrlo kvalitetne radove istaknutih indologa i stručnjaka koji su, odazvavši se pozivu i davši svoj doprinos nastanku ovoga zbornika, potvrdili ugled koji akademik Mislav Ježić, zbog svojega neumornoga rada, golemoga znanja i zanosa koji ne jenjava, opravdano uživa u stručnim indološkim krugovima.

Višnja Grabovac

Alexandre Jollien, *Pohvala slabosti*. Zagreb: Dominikanska naklada Istina, 2023.

Knjigu Alexandra Jolliena *Pohvala slabosti* s francuskoga su preveli Anto Gavrić i Benedikt Tutić, a objavila ju je Dominikanska naklada Istina.

Knjiga *Pohvala slabosti* ostavlja svojeg čitatelja bez daha. Ona to ne čini odmah u prvim redcima, nego postepeno, okretanjem svake nove stranice. Riječ

je o autobiografskoj priči mladoga dvadesetogodišnjaka Alexandrea Jolliena, koji je od rođenja suočen s teškom dijagnozom atetoze, koja je rezultirala nizom cerebralno–motoričkih poteškoća. Još kao novorođenče njegova obitelj bila je primorana ostaviti ga u specijaliziranoj ustanovi koju u knjizi naziva Centar. U toj ustanovi rastao je, ulagao velike fizičke napore kako bi napredovao u tjelesnom smislu, ali i uživao u čitanju knjiga te tako oblikovao svoju svijest. Sedamnaest godina koje je proveo u Centru, godine svakodnevnoga suočavanja s fizičkim ograničenjima, za autora su bile izuzetno plodonosno tlo. Bio je to “stvaralački proces” koji je tragične životne situacije pretvarao u male pobjede. Jollien nije dopustio da ga njegova bolest zaustavi i odbija prihvatiti ono za što je predodređen. Motanje cigareta mijenja za studiranje filozofije. Time pokazuje čitatelju kako je moguće pobijediti samoga sebe unatoč svim nedaćama — u njegovu slučaju neusklađenim kretnjama, nesigurnim pokretima i sporijoj govornoj sposobnosti. Jollien je odbijao svaku sućut koju su mu upućivali prolaznici, a ponekad i odgojitelji u Centru te poručuje: “Ne treba skrivati hendikep.” To čitatelja tjera da čitajući ove retke propitkuje svoj život. Put sazrijevanja mladića često je bio ometan činima ljudi koji su u njemu ponekad izazivali osjećaj tuge. Tada se prisjeća pročitana postulata filozofa, mudraca koji kaže kako ljudi nisu namjerno zli, nego iz neznanja. Treba znati što je dobro da bi dobro činili. Ta mu je rečenica, kako kaže, preokrenula život i učinila ga zanimljivim. Drugi pogled na stvarnost, koji je dobio promišljanjem i analiziranjem reakcija osoba kojima je neprestano okružen, omogućio mu je da razjasni svoju čudnu situaciju. Čitanje filozofa omogućilo mu je da se spasi iz vlastite patnje, pružilo mu je mogućnost da reagira i da se suprotstavi po-